

שובבי"ם ת"ת

תשפ"ב

גליון מ"ד

"והתקדשתם והייתם קדושים" - ענייני טבילת עזרא

מִצְוַת הַתְּחֻקֹּת בְּעִבּוּדַת ה'...

לענין מ"ה הרני אסן מירון
ג' הרני אסן קרלין, וכל מרת ישראל

במעלת הלימוד בטהרה:

כתב רבינו הנפיש החיים' (ש"ד פ"ו, פ"ו) וז"ל... בכל עת שיכין האדם עצמו ללמוד, ראוי לו להתיישב קודם שיתחיל, עכ"פ זמן מועט ביראת ה' הטוהרה בטהרה הלב... **כדי שתהא תורתו קדושה וטהורה...** כדי שיוכל להתקשר ולהתדבק בעת עסקו בתורה הקדושה בדבורו ורצונו ית' שמו... ואינו חושש בזה משום ביטול תורה כיון שהוא הגורם שתתקיים אצלו חכמת התורה, עכ"ל.

הרי לך דרך כפי גודל היארה וטהרה הלב בשעת הלימוד כן מדרגת קדושת תורתנו ודביקותנו בהש"ת ע"י התורה. וכן התורה מותקיימת בידינו. ומפורש בגמ' ה"ל דמצויאות טומאה זו מונעת ומחלשת את האדם ללמוד מתוך יראת שמים, והיינו אפי' בימינו, **הרי טבילה לטהרה אינו "סתם ענין"** אלא יסוד ודין הוא מצד עיקר מצות תלמוד תורה, דע"ז לומדים ביותר יראה ו"הוא הגורם שתתקיים אצלו חכמת התורה". והוה כמ"ש הגר"ח קניבסקי שליט"א (הובא להלן) ד"טבילה במקוה - הוא קיום התורה".

מקור ושעם טבילת עזרא:

איאת בברכות (כפ) 'והודעתם לבניך ולבני בניך, וכתוב בתורה יום אשר עמדת לפני ה' אלקיך בחורב, מה הלך באימה וביראה וברתת וביע אף כאן באימה וביראה - מכאן אמרו ר' הוב"ם והמצורעים מותרים לקרות בתורה במשנה וגמרא. **אבל בעלי קריין אסורים.** וכל הטור (ס' פה) ע"פ המפורש ברש"י שם "כל הטמאים קוראים בתורה ומתפללין חוץ מבע"ק **שבא מקלות ראש** לכך אסור בתלמוד תורה". וכן הובא בב"י (שם) "ונתן טעם מצאית חסרון היראה שהיא ראש". והב"ח הוסיף "דעזרא סמך על פרישה דסיני" [וכפ"ר רש"י בברכות כ.] **הרי מפורש דטומאה זו פועלת חסרון בנפש האדם ומחלשת כוחו מללמוד תוך יראת שמים - דהוא הסיבה שלפי הברייתא אסור בת"ת.**

ואמר מרן הגר"ש אלישיב זצוק"ל בשיעורו על גמ' זו; דבאמת היסוד הדרך ברייתא דהטומאה פועלת חסרון בהיראת שמים ללימוד התורה, קיימת אפי' למאן דס"ל שבטלה תקנת עזרא, דדרשת הברייתא נאמרה לפני התקנה, ומחמת מצאית חסרון היראה שהיא גורמת... (ותבטלה בגלל שהעם לא נהגו, ולא בגלל שבטלה).
ומוסיף מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א: דבאמת גם ריב"ב (שפסק שביטולו את ט"ו) מסכים דהטומאה מחלשת הירא"ש שהברייתא וגם לשיטתו יש ענין לטבול, רק דס"ל דאין הלימוד אסור כיון דעצם דברי התורה אינם מקבלים טומאה [והביא מרן ראיא מהרמב"ם דפסק כריב"ב. ואפי"ה פסק שהמנהג לטבול].

תקנת טבילה לבעלי קריין כיון שזה נובע מקלות ראש, ויש חשש שהקלות ראש תמשך גם בשעה שלומד תורה, **ורואי לכל אחד לטבול טבילה זו, ובפרט כיום שהמקוה מצוי ראי שהנצרך לכך ילך לטבול!** ועי' במדור ד' אמות על הלבנה, שי"א שהיו חזו חזו גמור. (המשגיח' ר' דב יפה זצוק"ל)

דברי הקדמונים במעלות הטהרה:

כתב המאירי: וז"ל, כלל גדול אמרו; אין ד"ת מקבלין טומאה, מ"מ טבילה זו קדושה גדולה היא וכל המחמיר תבוא עליו ברכה... ולא עוד אלא שכמה פעמים אדם ניצל מעבירה בסיבתה". (ברכות כו.) וז"ל הרבני יונה; **שהתפילה יותר מקובלת עם הטבילה לדברי הכל.** (ברכות כב.) וז"ל רבינו תם; והיה גופו טהור ונקי מכל טומאה וירגיל לרחוץ ולטהר גופו בכל פעם אז ישיכל לעשות **כי נקיות הגוף יחדש נקיות הלב.** (ס' הישר ש' א').

ו'החינוך' (מצוה קל"ג-ד) כתב וז"ל... אין זה ממידת החסידים ואנשי מעשה להיותם מטומאים בעל נפש ומאמתם, **כי הטומאה מאוסה והטהרה אהובה,** ונפשיו של אדם מתעלה ומזדככת בטהרה... ויש בטבילה רמז אל הטובל שייקנה נפשו מכל חטא, כמו שטבע המים לנקות כל דבר המתכבס בהן... ויתן אל לבו בדמיון [החשוב בעת הטבילה] כי כמו שנתחדש בגופו יחדש ג"כ פעולותיו לטוב... וידקדק בדרכי השם ב"ה". ויראה האדם את עצמו אחר הטבילה באילו נברא באותה שעה כמו שהיה העולם כלו מים טהורים היות בו אדם והוא נתחדש בעלותו מהן... והשומע ישמע והחדל יחדל.

ועוד כתב (מצוה קפ) ואמנם בעל נפש המטהר לקריו גם היום מדה טובה ומשובחת היא לו ותבוא עליו ברכה, ויודע דרך הטהרה ורוב טובה וחיזק בה. עכ"ל.
וז"ל מרן ר' חיים ויטאל זצוק"ל: **האדם הרגיל להיות טובל מטומאות מקרי ושאך טומאות, נפתח לבו בתורה וגם בעבודת קונו, ולבו נטהר מכל מחשבות רעות** עכ"ל. [עין הדעת טוב, תהלים ע"ב פ"ב טהור]. וז"ל ה'ראשית חכמה' (אבות יא): הטומאה מטממת לבו של אדם, ועיקר האבהו והדביקות תלוי בטהרת הלב... תפילה היא בקשת רחמים ותחנונים וצריך כונת הלב... **ובהיות הגוף טמא בודאי יגיע קצת פגם לנשמה,** ואי אפשר שיכון כראוי בלי שתבטלחו

ר' אמות של הרבה

המשך

שאלה: מי שאין לו אפשרות לטבול במקוה, מה יעשה?
תשובה: לכתחילה ישפוך ט' קבין, ובדיעבד יעמוד תחת ברז האמבטיה, ובלילא דרכא אחרינא יטול ידיים כסדר הלהן.

מקורות: ע"י במשנ"ב (סי' פ"ח), שמי שקשה לו הטבילה ירחין בט' קבין. [לחזו"א 21.6 ל"ט, ולר"ח טאה 12.44] ומי שאין לו אפשרות שישפכו עליו ט' קבין ורוצה להטהר בתשעה קבין י"א שיוכל להיטהר על ידי מקלחת - כלומר שיעמוד דוקף וידיו רפויות כנגד ליבו מתחת זרם המקלחת. ודעת החזו"א (תורת המועדים סי' תרו"ס יט) שאין זה מועיל, כיון שבמקלחת כל חור נחשב ככלי אחר ונמצא ששופך ביותר משלשה כלים, אכן אם יפרק את ראש המקלחת שבו הנקבים, וישפוך מצינורו שיש לו פתח אחד, הורה מרן הגר"ח קניבסקי (שם) שמועיל. והגר"ש אלישיב (הלכות חג ב"ג ימים נוראים פ"א ה"ב 62) הורה שמקלחת אינה מועילה בתשעה קבין, משום שכשם שאי אפשר לטבול בתשעה קבין המחוברים לקרקע, כך אין להטהר בדרך שפיכה אלא אם כן יש מעשה שפיכה, והיינו כששופך מתוך כלים ולא על ידי מקלחת. מאידך, בשו"ת שבת הלוי (ח"א ס' כד) כתב שאם המים הולכים בשפע ולא בטפטוף, יש להקל בזה במקום שאי אפשר לטבול במקוה, וכן כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ד ס' כא) שמועיל, ובתנאי שיהיו המים נחלים בלי הפסק, ומהנכון שלא יכנס אחר שכבר נשפכים המים, אלא יעמוד תחת המקלחת קודם יציאת המים, ואז יפתח את המקלחת שישפכו עליו תשעה קבין ובכך יצא ידי שפיכת תשעה קבין, ולאחר מכן יצא ויחזור ויעמוד שוב תחת המקלחת המים שכבר זורמים, שבכך נחשב גם כטובל בכך שבא לתוך המים, וזה כדי לצאת ידי טבילה במים המחוברים למים שאינם שואבים.

ומי שגם לו אינו יכול לעשות, ישפוך ט' קבין על דיו. **ואם גם זה אינו יכול,** יטול דיו ארבעים פעמים כסדר הזה: [לפי שם ע"ב = ד-ו-ה, ג-ו-ה, ז-ו-ה, ח-ו-ה, ט-ו-ה] יטול דיו ימין פעם אחת ויכוון באותו י', ושוב יטול דיו שמאל ויכוון אותה י', וכן על זה הדרך בכל שם ע"ב, ששוב יערה על דיו ימין ויכוון באותו י' וכן אח"כ יעשה על דיו שמאל, ושוב דיו ימין ויכוון אותה ד' וכן על זה שמואל, וכך יעשה עד סוף שם ע"ב ובסה"כ = 20 נטילות. ואח"כ יערה עשרה פעמים על דיו ימין ברצף ובכל נטילה יכוון באות משם הנ"ל, וכן אח"כ על דיו שמאל. וביחד מ' פעמים. [בא"ש ש"א נבשים ג', ופ"ח ס' א שות כב, וכ"כ מרן הבש"ט ע"ה פ"ר יתרו].

שאלה: האם יבטל תפילה במנין בשביל טבילה?
תשובה: במשנ"ב לא הכריע, והחזו"א איש' כתב שהטבילה אינה דוחה תפילה במנין. ובמי שנהר בטבילה תמיד מותר לטבול אף אם יספיד תפילה בצניבור, או כותיקין.

מקורות: דעת נוטה ח"א, (פ"ב קצב ע"ב 10), בשם מרן שה"ת הגר"ח קניבסקי שליט"א, ו'בתשובות והנהגות' (ח"א ס' קפ) כתב 'שמי שנהר תמיד בטבילת עזרא לא יבטלה אף במקום תפילה בצניבור, וכ"ש שאם הדבר חמור אצלו הרי זו הנגה לדבר מצוה וחשוב כנדר.

וכ"כ ב'משמרת שלום' שכוין שלדעת הרבה ראשונים לא ביטלו לתפילה, והתפילה הרבה יותר מקובלת עדיף להתפלל ביחידות בטהרה מאשר בטומאה בצניבור. (משנ"ב מ'שנה אחורונה).

וינאיל ל' לחוסין, שהמשנה ברורה פסק לענין דילול פסקו דזמרה במאור לבית הכנסת, ורוצה להספיק להתפלל עם הצניבור, שידלג, **רק באופן ארעי,** אבל מי שמואחר לתפילה קבוע, אלא לו ללדל. מסתמא שהוא הדין, לאדם שרוצה לבטל פעמים רבות תפילה במנין בשביל טבילה, שאין לו רשות לכך...

ר' אמות של הרבה

ישראל מאיר אלטמן. הוגה ע"י ת"ח

שאלה: האם טבילת עזרא היא חיוב?
תשובה: לתורה לא, ולתפילה מחו' ראשונים ונפסק שאין חיוב. והמחמיר תבוא עליו ברכה, ומ"מ אפשר טמא ומקריב קרבן' ??? (שרת מן השמים). **ויש אומרים שהיום שמקוואות מצויות יתכן והיו חיוב.**

מקורות: כתב ה'שולחן ערוך' (סימן פ"ח) "כל הטמאים קורין בתורה וקורין ק"ש ומתפללין, חוץ מבעלי קרי שהוציאו עזרא מכל הטמאים ואסרו בין בדת' בין בק"ש ותפלה עד שיטבול, כדי שלא יהיו ת"ח מצויין אצל נשותיהן כתרנגולין. ואח"כ בטלו אותה תקנה, והעמידו הדבר על הדין, שאף בעל קרי מותר בדת' ובקריאת שמע ובתפלה בלא טבילה ובלא רחיצה דתשעה קבין, וכן פלא המנהג".

ותב ע"ז ה'משנה ברורה' (שם): **"ד"ה רבינו שלם וכו' - וגם כי הקרי בא מקלות ראש וד"ת צריך להיות באימה ויראה ברתת ורוע כמו בעת תפילה: ד"ה ואח"כ בטלו - ומ"מ מי שירצה לנהוג ולטבול תע"ב** ודוקא אם ע"ז לא יעבור זמן ק"ש ותפלה **ואפשר דאפילו אם ע"ז יבטל מתפלה בצניבור ג"א אין נכון להחמיר בזה:** [א"ה: סכאן לפידי חשיבות הטבילה גם כיום, שיש למש"ב צד שיעדיף לבטל תפילה במנין בשביל טבילה] **"ד"ה אותה תקנה:** - שהיתה גזירה שאין להוציא יחולין לעמוד בה ובלטלה משום ביהוה ומשום ביטול פריה ורביה: **"ד"ה המנהג:** - ומ"מ יש אנשי מעשה שנהגין בתקנה זו וטובלין א"ע לקריין ואם קשה עליהם הטבילה רוחצין א"ע בט' קבין. וכתבו האחרונים שארבעים סאה מים שאובים כשרים לטבילה זו וכן הו"ט קבין הוא ג"כ במים שאובים ואפילו משלשה כלים. ובאופן שרץ ופסק משפיכת כלי א' עד שיתחיל השני אבל יתור מג' כלים אין מצטרפין לשיעור ט' קבין. והנך ט' קבין שרץ שישפוך עליו אבל לא לטבול בתוכם בין אם בכלי או בקרקע דכל שהוא דרך טבילה בעיני דוקא ארבעים סאה ויבקע שטאר בטבילה... ועי' **"בדברי מרן הגה"ה המובאים במנין העלון.**

וב'פסקי תשובות' (שם) כתב: ולרבי מן הראשונים לתפילה לא לטבול, והן אמת כי הכרעת הטור והשו"ע להקל, ובדואי רוח הקודש נוססה בהם, כי כמה יושבי כפרים היה שלא היה בנמצא תחת דים מקוה לטבילה, וגם לא היה מצוי מקוואות נקיים וחמים, ובמקומות צינה היה חשש חולי וסכנה, והמון העם לא יכלו לעמוד בתקנה זו, אילו היה אסורים מדינת תורה ותפילה, היו נפיק מיניה חורבא גדולה, ויתרופפו עמודי התורה והתפילה אצל רבים מאחינו בני ישראל, וחשש לביטול פריה ורביה. אך חסידים ואנשי מעשה שבכל הדורות היו מקפידים על טבילה זו מאד, וכלשון הרמב"ם (באוה"מ, הובא בבאר היטב סק"א) שהעיד על עצמו שמימינו לא ביטל טבילה זו, **ובדורות האחרונים אשר איכשר דאו' והמקוואות מצויות בכל מקום במים חמים וקפדי אנוקיות טפי, יתכן שחובה היא ממש** (שבט הלוי ח"ה ס' י"ד) עפ"י שו"ת דברי יצחק אור"ח ח"א ס' י"ה, עפ"י בעל העיטור וכלבו ושליט גירוסים שביטלהו לתקנת עזרא משום מקוואות צינה ולא היו יכולים לעמוד בה, משא"כ במקומות שאין צינה נהנו תמיד לטבול [ועי' ש' שבארץ ישראל נהנו להספיד על טבילה זו]. **וכל מי שיש בו ריח תורה מקפיד על טבילה זו,** (תשובות והנהגות' ח"ד ס' פ"ט), **וגם בשבת,** וכבר הבטיחו חז"ל (ברכות כ"ב). שכל המחמיר בה מאריכין לו ימי ושנותיו, ואין קץ למתן שכרה, ואין דבר המוכרח והמועיל יותר להשגת המוחין והקדושה ע"י התורה התפילה חכמה חכמה שיהיה טהור מטומאה זו, ואין צריך למרש ש"ץ יזהר מאד בטבילה זו, ואילו הלומדים סתמי תורה והיוצאים לבתי הקברות זיהרו בו ביותר. עכ"ל ה'פסקי תשובות'.

מחשבה אחרת ותפרדהו מהשורש העליון, שהרי הוא נפרד על ידי הפגם שבנשמתו כדפי' בתיקונים... ולכן אי אפשר שיהיה לו דביקות וכו'. **הטובל הוא דבק בחי' הממש...** וע"י הטבילה מפשיט מעליו רוח הטומאה ומתלבש בו סוד הנשמה שנסתלקה, וביציאת האדם מהמקוה הרי נתקנו איבריו ונשמתו והרי הוא חדש, ויגיש האדם בעצמו רוח חיה מניצוק הנשמה שחזרה אליו... וראוי הוא שקודם שיכנס במקוה שיהיה רגש טובשבו מעונתיו...עכ"ל. וכ' בספר"ק להתפלל בלבו בתוך המים לזכות לתשובה, ולקבל לשכוח מהעבר ולעבוד ה' מחדש מיד כשיוצא. עכ"ל.

השל"ה הק' כתב: **מתבאר מהזוה"ק כי סגולת הטבילה להחזיר הנשמה למקומה, כי מי טהור טמא אינו נשמה... אשוי מי שרגלי בטורה זו תמיד** ויעיל לטומאת העבירות, ויבא לטהרת הלב. (שער איתות ט, ק).

« כל מעשה גשמי מעורר מעשה רוחני מקביל לזה, כתוב "מקוה ישראל ד", בשעה שאדם טובל במים אז "הנפש (הנשמה) טובלת בשם השם"... ומושפע עליו שפע של קדושה! נמצא א"כ שהטבילה אינה רק מעשה גשמי בלבד אלא יש בה גם טבילה רוחנית... (המשגיח ר' דב יפה זצוק"ל, הקובץ קונטרס הפלא "טהר לבנו")

« לא כל אחד מקבל מהמקוה במידה שווה, כיון שנתלו מהי המחשבה של האדם בטבילה! וכבדי שהמקוה יפעל עליו יותר, צריך לרצות להטהר, מלבד ההרהור תשובה הנצרך. (שם).

« כאשר אדם נמצא במקוה, פשוט הוא שצריך מה שיותר להזדרז מכל העשמים, וגם כדי שלא יבוא לדבר בדברי תורה. (שם).

דברי מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א

כתב מרן ב"אורחות יושר" (ערך טהרה): "הנה דעת הרבה קדמונים שלא בטלו טבילת עזרא אלא לתורה, אבל לתפילה אסור עד שיטבול, והיא דעת רב האי גאון ורבינו חננאל, ועוד הרבה ראשונים, [וגם הרמב"ם שפסק (בסוף הלכות ק"ש) שבטלוהו לגמרי - תמחה עליו ראשי ישיבות בבל, והשיב להם שמימי לא ביטל אותה אפילו שעה אחת, אלא שלא יכל לכתוב בחיבור כי אם היוצא מן הדין על פי ההלכה כמו שכתב רבינו יונה (כפי' בדרכי) ואף שבשולחן ערוך נפסק כהרמב"ם, מכל מקום כתבו האחרונים שהנהוג לטבול תבוא עליו ברכה כמו שכתב ב'משנה ברוה"ק (פ"ח סק"ג) בשם הפרי מגדים'. וגם הרמב"ם עצמו כתב (הל' תפילה פ"ד ה"ו) "מנהג פשוט בשנצר ובספרד שאין בעל קרי מתפלל עד שרוחץ כל בשרו במים!".

וב"ש"ת מן השמים" [מבעלי התוס', וברוח קדשו היה שואל שאלות בב"ד של מעלה וחבר מזה שות'] שאל אם יש להקל בטבילת עזרא לתפילה, והשיבו לו: **"נעבדתם את ה' אלוהיכם - היו אומר זו תפילה, ואפשר טמא ומקריב קרבן?"**

וא"ת שאר טומאות? אינו דומה טומאה מאונס לטומאה מדעת, אינו דומה טומאה הבאה ממקום אחר לטומאה היוצאת מגופו, עזרא כשתניקן ברוח הקודש ובו, **ודבר זה גורם אורך**

הגלות, כי היא הייתה תפילת ישראל כתקונה [בטהרה] כבר נתקבלה

תפילת זה ימים רבים" ע"כ מו"ת מן השמים... וב"מגיד מישירים" ל"בית יוסף", [ששלחו לו מלאך מן השמים ללמדו תורה, וחברו הספר ספר מזה] פ' בהר ז"ל, א"ל המגיד; **אל תבטל תמיד טבילת בעל קרי אין אתה יודע מותן שכרה עכ"ל.** והאריז"ל כתב (בשער הו"ק ד' ד) **אין דבר יותר משיחה וצורך אין האדם בענין ההשגה כמו הטבילה, שצריך שיהיה האדם טהור בכל עת"...** וחז"ל אמרו (ברכות כג.) כל המחמיר בה על עצמו מאריכין לו ימיו ושנותיו, והרבה גדולי ישראל לא טבלוהו מימיהם, וראיתי בספר א' שבל החיבורים שנתקבלו בכל ישראל הם אלו שהחמיר נהר בטבילת עזרא. מסיים מרן הגר"ח: והיום מצוי מקומות וקל לטבול **בדואי מי שיכול ראוי ליהרר בזה,** עכ"ל מרן הגר"ח ק [ועי' ש' עוד].

'מעשה רב' מגדולי ישראל

כתב הגאון ר' ישראל משקלוב מתלמידי רבינו הגר"ח [בכסת השולחן בתוספתיו על מפתח דב וז"ל, **"דטבילת בע"ק היה מזהיר מאד לטבול,"** עכ"ל. וכן כתב רבינו בעל ה"תניבות" (בס' בית יעקב ס"ח ה"ו) ז"ל "בטבילת קרי לתפילה, היה נזהר ומזהיר מאד שלא להתפלל עד שיטבול". וכתב הגר"מ שטרנבוך שליט"א נכד הגר"ח [בתשובות והנהגות ח"ב ס"ח] על מה דהרבה בני תורה אינם נזרים על טבילת מקוה, וז"ל: והדבר תמחה שרבינו הגר"א זצ"ל - הוא המחמיר לטבול... **ושמעתיה מהרבה גדולי עולמנו שיהסתינו לעולם שטבול, ומה יצא שבסוף ידמו שולדת גאונים ליטא אין צריך לטבול אפי' לטומאה, ודבר זה בהחלט לא נכון וכו',** עכ"ל.

ובשיחת הדרכה לפני נישואיו של אברך יקר ממקובי הגה"צ ר' אלימלך בידרמן שליט"א: חיזק אותו מאד בענין 'טבילת עזרא', ואמר לו: שיעוד לו בבודאות על כל גדולי ישראל, גם מיוצאי ליטא, כדוגמת מרן הגר"א'ל שטיינמן, הסטיפלער ועוד ועוד ועוד, שהיו מקפידים ביותר על טבילה אז... (על הוב שטיינמן זצ"ל יש עדויות שהיה הולך [עד זקנותו] מידי יום למקוה).

על רבינו החפ"ץ חיים זצוק"ל סיפר בנו הר"ד אריה לייב (בספרו 'דוגמא מדרכי אבי סימן א) וז"ל: גיסי הרב ר' מגדיל אמר לי כי מר אבא היה מדבר עמו על דבר זהירות בטבילה, ואמר לו **"כי לא ביטל מימיו טבילת טהרה,"** עכ"ל. וכ"כ במ"ב (פ"ח) ש'הטובל תבוא עליו ברכה' עכ"ל.

מרן החזו"א זצוק"ל הקפיד מאד על טבילת מקוה וגם היה לו מקוה בביתו ברח' חזו"א 31. וסיפר מרן הגר"ח קנייבסקי שהחזו"א היה אומר להקפיד לטבול בעת הצורך ובערב שבת. וסיפר אחד מגדולי ישראל זצ"ל על אחד ממכריו שפעם כאשר בא לדבר עם החזו"א, ציחה אותו החזו"א שילך לטבול במקוה.

כתב **רבינו הסטייפלר** זצוק"ל [ב'קייניא דאיורגא' מכתב ג"א] וז"ל: **"להיות רגיל מאד בטבילה, וטבילת עזרא יהיה בחובה, וזה מביא לידי קדושת המחשבה וטהרת הנפש"** עכ"ל. ומרן עצמו היה הולך למקוה

יום יום, ואף בנה מקוה בביתו ברח' רשב"ם 21 ואח"כ בביתו ברשב"ם 10. ופעם סאלו אותו 'מדוע ספריו התקבלו בתפוצתו בישראל יותר משאר ספרים?' וענה שתמיד לפני תפילתו היה טובל במקוה, וכן אמר מרן הגר"ח שליט"א, דסיפר לו אביו שהיה טובל לפני כתיבת ספריו. וכן נהג בנו, רבינו הגר"ח שליט"א. (עדות בנו הגר"ש שליט"א).

על הסבא מקלם זצוק"ל כתב הגר"ד גלדציילער שליט"א (בס' קדוש ה' יעשה י"ח בסוף) מה שסיפר לו הגה"צ ר' אילי לאפאן זצ"ל וז"ל: פעם נכנס אברך באשמורת הבוקר לתלמוד תורה (בקלס) והרגיש הסבא ברוח קדשו דצריך טבילה, וגער בו איך מלאו לך להכנס לת"ת בלא טבילה מקודם. וסיפרתי משהו זו להגאון ר' יעקב קמינצקי זצ"ל והקשיתי לו דלכאן' יוצאי ישיבות ליטא לא נזהרו בטבילה זו, והשיב לי: **ודאי גם בליטא היו נזהרים בטבילת עזרא, אלא דהלכו למקוה רק אם היו צריכים טהרה, והלך הלכו בצניעות, ומתוך צניעות זו נתבטל המנהג מבניהם,** עכ"ל.

כתב ה'משגיח' הגה"צ ר' דב יפה זצ"ל: **שאלתי** את מרן החזו"א זצוק"ל האם כדאי לבטל מן התורה כדי לטבול כל יום במקוה בשביל להוסיף קדושה, השיב לי: מי אמר שזה מוסיף קדושה?! והוסיף, שאמנם אם חושב שזה מועיל, זה בעצמו כבר פועל להוסיף קדושה על האדם (ואולי משום שאם אדם עושה פעולה בכדי להתקדש זה עצמו כבר פועל עליו לקדש אותו), ושאינן כדאי לילך לטבול במקוה כל ערב שבת, וכן כשנצרכים לטבול [שאו פשוט שטובלים].

ויש גדולים שסברו שהטבילה במקוה מוסיפה קדושה על האדם, ומשום כך היו הרבה שנהגו לטבול כל יום, וכך נהגו גם גדולי עולם, כר' דוד בלאו' הגה"ח והרב שמשעבץ זצ"ל ועוד, ומשמע גם שהגרעק"א זצוק"ל ה' הולך לטבול כל יום [יעי' בספר חוט המשולש - תולדות הרעקע"א].

סגולת הטהרה

ובש"ת ששט הלוי (חלק ה סימן טו) כתב: 'ובדוק ומונסה **כי טבילה זאת מחזקת הניזון** שהגויס בתורת ה' **ותלמודו מתקיים בידו,** וסימנך יראת ה' טהורה עומדת לעד.

כדאי שאדם ישים לבו להתנער מהדברים שהוא רואה, שהם יכולים להיות לנו זכר להרבה דברים טובים, כגון מה שבכדי לטבול במקוה צריך לרדת, זה יכל להכריז לנו שכדי לטהר צריך להכנע. ושיקו שיעיקו הטהרה הוא להכנע להשי"ת. (המשגיח הגה"צ ר' דב יפה זצ"ל). [כל הילך ללקט ענין עלון בשם "ענין טהרת המקוה", ונכתב בראש העלון, שעלון זה היה למראה עיני מרן שו"ת הגר"ח קנייבסקי שליט"א, ואמר עליו בזה"ל: זה דבר מאד טוב, ואמר שאפשר לכתוב שהוא בהסכמתו ובתפלתו, ונתן מרן שליט"א ברכה להצילתו. ושאלו למרן שליט"א אם יש ביטול תורה בטבילת מקוה, ואמר בוה"ל "תורה צריכים ללמוד בקדושה וטהרה ואין ע"ז ביטול תורה אלא קיום התורה". אמנם הגדיש מרן דכוננו מצד גודל חשיבות הענין, ומצד הלכה אין חיוב בדבר].

לעברו בכל לבבכם

התחזקות בעבודת הלב - זו תפילה

פסוקי דזמרה או מקוה?

כתב בספר "שומר אמת" - תפילה, (לר"מ שצ"ג שליט"א): כתב הגאון ר' לייב בן מרן הח"ח זי"ע. גיסי הר"ר מנדל (היינו הגאון רבי מנדל יקס חתן הח"ח) **א"ל כי מר אבא הי' מדבר עמו ע"ז זהירות בטבילה, וא"ל כי לא ביטל מימיו טבילת מצוה.**

והנה אני הכותב (ר"מ שצ"ג שליט"א) שמעתי נאמנה מפי מאוריני המשגיח רבי יחזקאל לוינישטיין זי"ע במוצאי ר"ה בשיחה בישיבה ואמר "מען' גייט אין מקוה און מ'פארשפעטיקט פסוקי דזמרה, אוי וואס פאר א'מקוה טהרה איז דאס אז מ'זאגט גוט פסוקי דזמרה, אוי ואס פאר אטהרה איז דאס, דו דארפסט געניין אין מקוה קנעסטו געניין נאך אין דאוונען". והיינו: **שיש כאלו אשר עבור הליכתם למקוה הם מתארים אמירת פסוקי דזמרה ומפסידין את הטהרה הגדולה שיש באמירה טובה של הפסוקי דזמרה. והוסיף ואמר אם צריך אתה למקוה תלך אחר התפילה.**

והנה מורנו המשגיח זי"ע אמר את זה בישיבה אשר רוב הציבורים הם בחורים שאין להם מקור הלכתי לטבול קודם התפילה, אבל לאברכים אולי לא הי' אומר לדחות הטבילה לאחר התפילה. אבל צל"ע דעכ"פ היו גם הם אברכים בשיחה. עכ"ל.

ולעליינינו יאמר: טבילה במקוה זה דבר עצום ביותר, כמבואר בהרחבה, אבל פסוקי דזמרה הם גם דבר עצום מאד, וגם הם מטהרים.

ועי' במשנ"ב (סימן פ"ח) שמשמעו שהיה צד שיכול לטבול אפילו על חשבון תפילה בציבור וז"ל: "מ"מ מי שירצה לנהוג ולטבול תע"ב ודוקא אם עיי"ז לא יעבור זמן ק"ש ותפלה ואפשר דאפילו אם עיי"ז יתבטל מתפלה בצבור ג"כ אין נכון להחמיר בזה". משמע שיש מקום ללכת לטבול, אפילו על חשבון תפילה בציבור.

ועל משקל דבריו של המשגיח יזע"א אפשר להגיד: שמקוה מטהר, אבל תפילה בציבור מטהרת מאד! וערום יעשה בדת, ויקיים את דברי השו"ע בסימן א' "יתגבר כארי לעבודת הבורא", ויספיק גם בטבילה, גם תפילה במניין, גם פסוקי דזמרה.

וקדשתו מכל הזמנים

בעינינו 'שבת מרכא קדישא' 'טבילת עזרא' בשבת

כתב מרן הגר"ח, והשיב להם שמימי לא ביטל אותה אפילו שעה אחת, אלא שלא יכל לכתוב בחיבור כי אם היוצא מן הדין על פי ההלכה כמו שכתב רבינו יונה (כפי' בדרכי) ואף שבשולחן ערוך נפסק כהרמב"ם, מכל מקום כתבו האחרונים שהנהוג לטבול תבוא עליו ברכה כמו שכתב ב'משנה ברוה"ק (פ"ח סק"ג) בשם הפרי מגדים'. וגם הרמב"ם עצמו כתב (הל' תפילה פ"ד ה"ו) "מנהג פשוט בשנצר ובספרד שאין בעל קרי מתפלל עד שרוחץ כל בשרו במים!".

וב"ש"ת מן השמים" [מבעלי התוס', וברוח קדשו היה שואל שאלות בב"ד של מעלה וחבר מזה שות'] שאל אם יש להקל בטבילת עזרא לתפילה, והשיבו לו: **"נעבדתם את ה' אלוהיכם - היו אומר זו תפילה, ואפשר טמא ומקריב קרבן?"**

וא"ת שאר טומאות? אינו דומה טומאה מאונס לטומאה מדעת, אינו דומה טומאה הבאה ממקום אחר לטומאה היוצאת מגופו, עזרא כשתניקן ברוח הקודש ובו, **ודבר זה גורם אורך**

העלה דאין מקום להחמיר ולאסור בשבת טבילת בע"ק שנטמא בשבת, והוסיף דיתכן דגם הגר"א ז"ל ס"ל הכי אם נטמא בשבת, ונתפשט המנהג להתיר.

וטעם הדבר; הואיל ולדעת במה ראשונים לא בטלו תקנת עזרא אלא לגבי ד"ת, וז"ל הרי"ף (פ"ח) "איכא מאן דאמר, האי דאמרי בטלוהו לטבילתא בין לדברי תורה בין לתפילה, ואיכא מ"ד הני מיילי לדברי תורה אבל לתפלה צריך טבילה. וכתב רבינו האי גאון זצ"ל כיון דגמרא ליכא בהא מילתא נקוט מנהג כל ישראל שכל בעלי קריין אף על פי שאין להם מים אין מתפללין עד שירחצו"... וז"ל הרמב"ם (כתש ס"י ק"מ) "מעידין עלי שמים וארץ שמעולם לא עשיתי זאת [לבטל טבילת עזרא] אלא מחולי ואיך אשנה מנהגי אבותי בלא עילה", ובתלמודי רבינו יונה ז"ל (בברכות שם) "ודאי התפילה יותר מקובלת עם הטבילה", ולכן הדרך הישרה שיבור לו האדם לטבול **בשבת אם נטמא בשבת...** עכ"ל פסקו של מרן גאון עוזינו הגרי"ש אלישיב זצוק"ל.

ובשיחה שקיימתי עם נכד מרן הגרי"ש, הגרא"צ ישראלזון שליט"א; אישר את הדברים, שסבו הקפיד ביותר על טבילת עזרא, וכן הורה לאחרים לטבול אפילו בשבת.

ובס' 'תשובות והנהגות' לגאון ר' משה שטרנבוך שליט"א (ח"ב ס"ה ז"ל): **ושמעתי מעד ראה נאמן שהחפ"ץ חיים זצ"ל טבל בשבת בבוקר בצינעא**, (ועיי'ש למח אין תקנת הגר"א מינינו). ומביא מס' "אמרי קודש" לר' יואל פרומקין תלמיד הגר"א שכתב מפורש לטבול בשבת כשצריך, ומבואר דלא כיוון הגר"א בתקנתו למי שיועד להיזהר מסחיטה, ושיכול לטבול באופן שלא יבא ע"י טבילתו מכשול לאחרים, ועיי"ש. [א"ה; כמדומני שהחז"ן איש' סבר שתקנת הגר"א הוי לכולם, והיה אוסר לטבול בשבת, ומסופר על מרן הגר"ח גריינמן זצ"ל שהיה טובל במוצ"ש לפני מעריב, ומתפלל במניין יותר מאוחר].

הטובל בשבת: כתב מרן הגר"ח ק"ב בא"רחות יושר': "אלו שטובלים בשבת צריכין ליהרר בג' דברים. א. שלא יהיה מקווה חמה שאסורה על פי דין, רק קרה או פושרין. ב. שיהיה מאד מסחיטת שער, כי זה איסור גמור, והעצה לזה שלא יגע כלל בשערות. ג. שלא ילכו עם המים ד' אמות ברה"ר, והעצה לזה שימתניו עד שיתנגב המים, או שלא יעשו הנחה מהציאה מהמקווה עד שמגיעים לבית, דהוי שבות דשבות, ואפשר להקל במקום מצוה כגון שממהר להתפלל".

ועיין עוד בספרינו 'זמירות שבת - עלי באר' שהרחבנו טובא בעניין מעלת ונחיצות הטבילה ביום ש"ק, אף מי שאינו טמא.

<h2 style="font-size: 1.5em;">עלון שובכבי"ם: לא נתרם</h2> <p style="font-size: 0.8em;">חלק קטן נתרם לע"ג: משה בן חנום תודתי. וזונתו רחל זינת בת נדובר תרתי.</p>	<p>והעיקר להתפלל:</p> <p>"לב טהור ברא לי אלוקים - ורוח נכון חדש בקרבי".</p>	<p>ניתן להירשם לקבלת העלון במייל</p> <p>a0548496676@gmail.com</p> <p>בכל עניני העלון ניתן לפנות ל- 0548496676</p>
<p>ארוח הדימות להורפת העלון</p> <p>ניתן לרשום כינורדים פלוס בקופת 'עלי באר'</p> <p>הנצחה שבעתית - 150 ש"ח</p> <p>מנוחה רבה וחיובי הדיכס להדיס מהמייל ולהלק בבתי כנסת.</p>		